

Odszkodowanie z tytułu uszkodzonych upraw lub płodów rolnych oraz zasady wydzierżawiania obwodów łowieckich K 45/16

8 maja 2019 r. o godz. 11:30 Trybunał Konstytucyjny ogłosił orzeczenie w sprawie wniosku Krajowej Rady Izb Rolniczych w przedmiocie odszkodowania z tytułu uszkodzonych upraw lub płodów rolnych oraz zasad wydzierżawiania obwodów łowieckich (http://www.lowiecki.pl/co_nowego_dodawanie.php?act=redir&id=1713).

Trybunał Konstytucyjny dokonał oceny dwóch zagadnień prawnych wskazanych przez wnioskodawcę, które pozostały po częściowej odmowie rozpoznania wniosku dokonanej na etapie kontroli wstępnej. Zgodnie bowiem z art. 191 ust. 2 w zw. z art. 191 ust. 1 pkt 4 Konstytucji RP ogólnokrajowe organy związków zawodowych oraz ogólnokrajowe władze organizacji pracodawców i organizacji zawodowych mogą wystąpić z wnioskiem do TK, jeżeli akt normatywny dotyczy spraw objętych ich zakresem działania. W związku z faktem, iż wnioskodawcą jest Krajowa Rada Izb Rolniczych, Trybunał Konstytucyjny mógł rozpatrywać w ramach kontroli merytorycznej jedynie konstytucyjność przepisów dotyczących zakresu działania wnioskodawcy.

Pierwszy problem zawarty był w art. 29 ust. 1 prawa łowieckiego. Z zaskarżonego przepisu wynika, że wskazane w nim organy państwowe wydzierżawiają dany typ obwodów łowieckich na wniosek Polskiego Związku Łowieckiego. W przypadku obwodów łowieckich leśnych wniosek PZW rozpatruje, zgodnie z art. 29 ust. 1 pkt 1 ustawy, Dyrektor Regionalnej Dyrekcji Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe. W przypadku obwodów łowieckich polnych jest to starosta, wykonujący zadania z zakresu administracji rządowej. Natomiast obwody łowieckie znajdujące się na terenie więcej niż jednego powiatu pozostają w gestii starosty powiatu, na terenie którego znajduje się największa część obwodu łowieckiego. Zaskarżony przepis wymaga każdorazowo zasięgnięcia opinii wójta (burmistrza, prezydenta miasta) oraz właściwej izby rolniczej. Zdaniem wnioskodawcy regulacja artykułu 29 ust. 1 ogranicza wpływ właścicieli gruntów na ustanawianie obwodów łowieckich. Tymczasem jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 10 lipca 2014 r. o sygn. P 19/13, ograniczenia tego rodzaju wynikały z art. 27 ust. 1 w związku z art. 26 ustawy. W uzasadnieniu przytoczonego wyroku TK wskazała, że „mechanizm tworzenia obwodów łowieckich, biorąc pod uwagę całokształt ograniczeń będących skutkiem objęcia nieruchomości granicami obwodu łowieckiego, jest ukształtowany w sposób niespełniający przesłanki proporcjonalności *sensu stricto*. Trybunał zauważył, że na wszystkie te ograniczenia nakłada się dodatkowo niedostatecznie uregulowany obowiązek informacyjny wobec właścicieli, których nieruchomość należy do obwodu łowieckiego. Brak jakichkolwiek prawnych form udziału właścicieli nieruchomości w procesie tworzenia obwodów łowieckich obejmujących te nieruchomości oraz brak instrumentów prawnych umożliwiających właścicielom wyłączenie ich nieruchomości spod reżimu obwodu łowieckiego lub wyłączenie poszczególnych ograniczeń, jakie przewiduje prawo łowieckie, niezależnie od powodu, jakim uzasadniają to żądanie (ekonomiczny, światopoglądowy itd.), nie jest konieczne dla zapewnienia należytego poziomu ochrony środowiska, w szczególności zaś ochrony zwierzyny. Swoistego automatyzmu przyjętego unormowania nie uzasadnia również to, że prawidłowe prowadzenie gospodarki łowieckiej wymaga zapewnienia ciągłości powierzchni obwodów łowieckich”. Dlatego w sprawie o sygn. P 19/13 TK orzekł, iż art. 27 ust. 1 w związku z art. 26 ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (Dz. U. z 2013 r. poz. 1226 oraz z 2014 r. poz. 228) przez to, że upoważnia do objęcia nieruchomości reżimem obwodu łowieckiego, nie zapewniając odpowiednich prawnych środków ochrony praw właściciela tej nieruchomości, jest niezgodny z art. 64 ust. 1 w związku z art. 64 ust. 3 i art. 31 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie w przytoczonej sprawie TK odroczył o 18 miesięcy utratę mocy obowiązującej niekonstytucyjnego przepisy. Zdaniem Trybunału orzekającego w sprawie K 45/16 nowelizacja prawa łowieckiego, dokonana z dniem 1 kwietnia 2018 r. (Dz. U. z 2018 r., poz. 651) w pełni uwzględniła wytyczne Trybunału dotyczące przywrócenia stanu konstytucyjności regulacji prawnej określającej proces tworzenia obwodów łowieckich. Z tego powodu Trybunał Konstytucyjny uznał, że zaskarżony przepis jest zgodny ze wskazanymi wzorcami kontroli.

Drugim problemem było zbytne ograniczenie możliwości wypłaty odszkodowania za ciężary i utrudnienia wynikające z prowadzenia gospodarki łowieckiej. Regulacja odpowiedzialności za te szkody jest zawarta w art. 46-50 zakwestionowanej ustawy. Jednym z przepisów, który zawiera sposób dochodzenia odszkodowania jest zaskarżony art. 48 pkt 3. Uzależnia on prawo dochodzenia odszkodowania z tytułu uszkodzonych upraw lub płodów rolnych od tego, czy posiadacz uszkodzonych upraw lub płodów rolnych wyraził zgodę na budowę przez dzierżawcę lub zarządcę obwodu łowieckiego urządzeń związanych z prowadzeniem gospodarki łowieckiej lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom. W tym zakresie Trybunał Konstytucyjny częściowo podzielił argumentację wnioskodawcy uznając, iż zaskarżony przepis w zakresie, w jakim przewiduje – jako skutek odmowy zgody na budowę urządzeń lub wykonywanie zabiegów zapobiegających szkodom – zwolnienie dzierżawcy lub zarządcy obwodu łowieckiego od odpowiedzialności za szkody łowieckie niepozostające w związku przyczynowym z taką odmową zgody, jest niezgodny z art. 64 ust. 2 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Przewodniczącym składu orzekającego był sędzia TK Piotr Pszczółkowski, sprawozdawcą był sędzia TK

Stanisław Rymar.